

חבלבל זיתני פורח ב"כתמי שלהבת" במעלה קריות

בועז לנגפורד, חוקר טבע ומערות, דוקטורנט במכון למדעי כדור-הארץ, האוניברסיטה
העברית בירושלים - boazlangford@gmail.com
הביא לדפוס - אבי שמידע

תצפית: 26.4.2021

פרסום: 27.4.2021

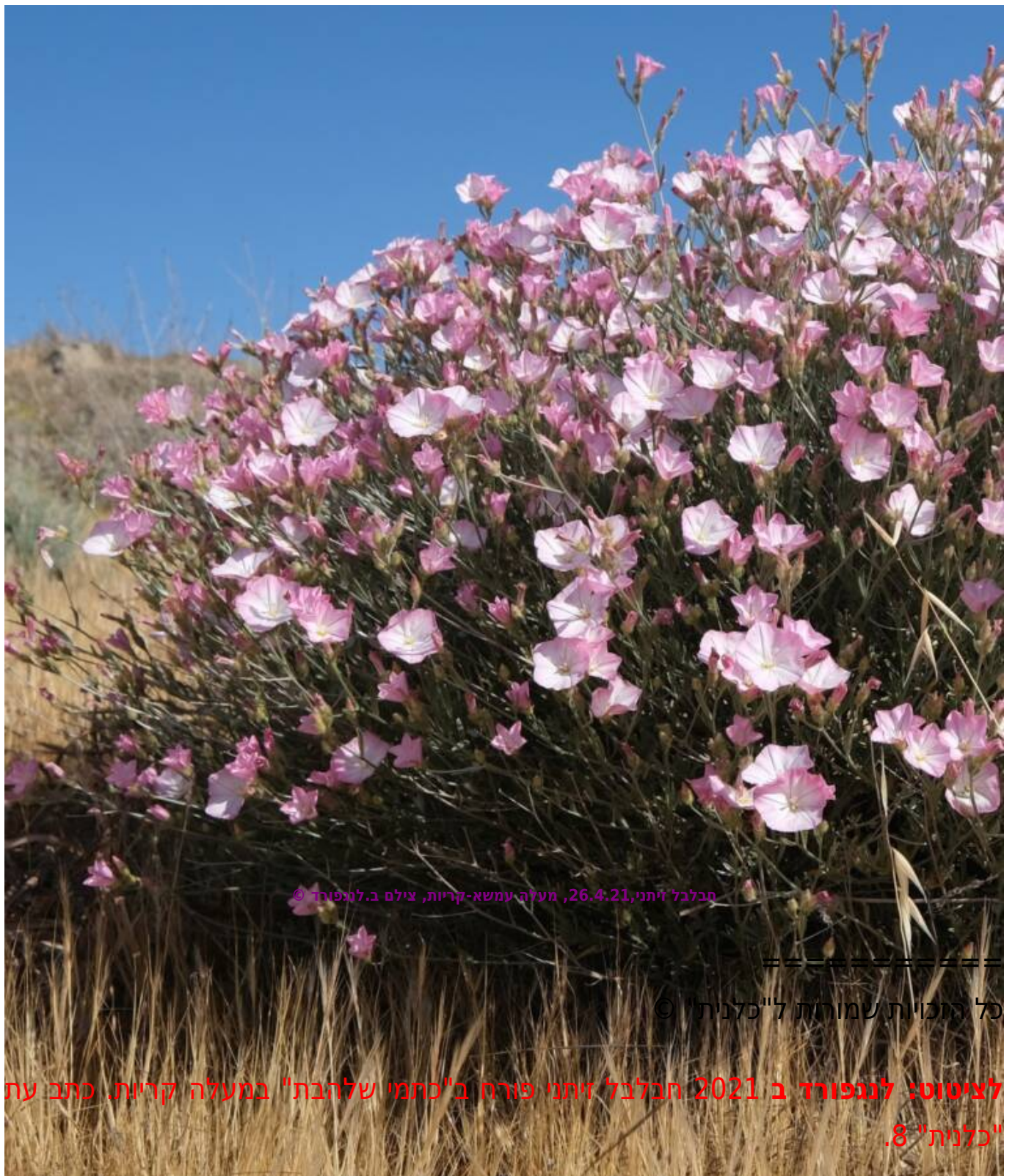
תקציר: במעלה קריות העולה מבקעת ערד לרכס מעון צובע עתה (26.4.21) את
המדרונות בורוד עז הפריחה של **חבלבל זיתני** *Convolvulus oleifolius*. זהו בן-שיח
בצורת חצי-כדור תת-קוצני, בעל עלים מכסיפים וגבעולים דוקרניים. הצמח גדל בישראל
רק ברכס מעון אשר בדרום יהודה ובהרי הנגב הצפוני עד בורות לוץ. יתכן והגדרת המין
ברכס מעון מוטעית ולפנינו מין אנדמי חדש לישראל הקרוב לחבלבל הלבנון. מיקום המדרון
הפורח סומן באתר עמוד ענן ב"גבעת החבלבל". אנא, אל תהססו וסעו לחזות בכתמי
הפריחה הורודה.

=====

שנה גשומה ופורחת עוברת עלינו באביב תשפ"א באזור הים-תיכוני אך המדבר יבש וצחיח. חגורת הספר הנמצאת בין חבל המזרע ולחבל המדברי ניצבת בעמדת ביניים בין שנת "ברכה ופריחה" לבין שנת בצורת ושיממון אפור. בחלקים הגבוהים והמערביים של חגורת הספר, למשל ברכס מעון אשר בדרום יהודה, רואים אנו פריחה דלה אך עם הירידה למדבר-יהודה ובקעת ערד שולט באזור נוף צהוב - מאפיר ואין כמעט פריחה. כזהו המצב גם בכביש היורד מבית-יתיר(מצדות יהודה) לבקעת קריות בדרום הרי-יהודה: בשנה ברוכה אנו מוצאים מרבדים פורחים של קחוונים, נוריות, מצליבים וקטניות; חובבי טבע רבים עולים לבקר בגביעונית הערבית ואיריס שחום אשר בבקעת ערד והמדרונות של רכס מעוד שופעים צבעי פריחה של צהוב, סגול, אדום, לבן וסגול. אולם השנה ישנו בן-שיח אחד אשר שובר את "השממה" וכתמי הורוד שלו צובעים את מעלה הכביש בין הר-עמשא לבין בקעת קריות. זהו **חבלבל זיתני** *Convolvulus oleifolius* הגדל בישראל בעיקר בדרום הרי-יהודה ובנגב הצפוני. בהרי הנגב, כמו למשל בהר-בוקר ובאזור בורות לוף זהו צמח כמעט עשבוני בעל ענפים דלילים המסתעפים מהבסיס והפרחים יוצרים תפרחת דלילה. אולם באזור רכס מעון ובמיוחד בחתך "מעלה קריות" ושמורת הר-עמשא לובש החבלבל צורה כדורית תת-דוקרנית וחופת השיח מתכסה בימים אלה במרבד של פרחים ורודים דמויי משפך. כל הפרחים נפתחים עם שחר ונסגרים לעת ערב. המבנה הצפוף כדורי, דוקרני במקצת מזכיר בני שיח טרגקנטים אחרים הגדלים בחרמון ובהרים נשאים ובשניים במזרח-התיכון. גם לצמחים אלה, דוגמת צללית ערערית, חבללוב קיפודי, קדד אדום-פרחים וחדעד הלבנון צורה קיפודית וגם הם פורחים בבת אחת בשפע של פרחים. אך פורמלית חבלבל זיתני אינו קרוב לחבלבל הלבנון הגדל בחגורה הטרקנטית בחרמון, אלא לחבלבל איטלקי הגדל בחורש בגליל. יתכן וברכס מעון לפנינו טקסון נפרד חדש למדע שאיננו קשור פורמלית לח.איטלקי אלא לקבוצת מינים של הרי הלבנון ומזרח תורכיה.

חבלבל זיתני, 26.4.21, מעלה עמשא-קריות, צילם ב.לנגפורד ©

חבלבל זיתני, 26.4.21, מעלה עמשא-קריות, צילם ב. לנפורד ©

כל הזכויות שמורות ל"כלנית" ©

לציטוט: לנפורד ב 2021 חבלבל זיתני פורח ב"כתמי שלהבת" במעלה קריות. כתב עת "כלנית" 8.

=====

=====